

F Af Jan Nielsen

ørst besøgte vi Vidar Bolstad, der bor i et typisk norsk træhus. Han var en smule nervøs over sådan at få besøg fra Danmark, men efterhånden som snakken kom ind på hifi, fik han lukket op for godteposen.

Vidars anlæg er placeret i kælderen i et decideret lytterum på knap 24 kvadratmeter. Her var der meget fornemt dækket op med kaffe og hjemmelavet ostekage. Sidstnævnte var et helt nyt tiltag i forbindelse med vores besøg hos læserne, men det er så absolut noget, der gerne må blive en tradition. Senere fik vi dog også rødvin, så traditionerne blev holdt i hævd også ved denne lejlighed.

Kort fortalt består Vidars Anlæg af en Micro Mega CD-afspiller som via sin digitaludgang leverer signal til en ZAP-dac fra LC-Audio. Den integrerede SPARK 520 forstærker er ret ny og med rør. Den leverer ca. 2 x 50 watt fra de push-pull koblede EL34 udgangsrør. Endelig er der en Denon 47 pladespiller med AT-OC10 pick-up, som vi også fik lejlighed til at høre.

Endelig er der højttalerne; et sæt Ascolta med de kendte Thiel enheder og ScanSpeak basser. Højttalerne har Vidar selv stået for - et projekt der krævede ca. 2 måneder, eller i alt 100 arbejdstimer.

UD PÅ GULVET

Vidar fortæller: "Tidligere havde jeg KEF 104 højttalere drevet af DOXA forstærkere, men jeg fik aldrig højttalerne til at virke optimalt her i rummet. Opstilling og indtrimning er så absolut en stor del af det samlede resultat.

Herefter kørte jeg i en kortere periode med et sæt ZAPsolute 78 watt effektforstærkere samt en LC-audio kontrolforstærker. De gav ganske afgjort mere rum og tre-dimensionel gengivelse end jeg har nu. Til gengæld er SPARK forstærke-

Vidar råder over et decideret lytterum, hvor musikken er i fokus.

re bagude. Således lytter man i højttalernes nærfelt og man befinder sig kun ca. 1,5 meter fra hver højttaler.

Fraværet af hjørner i umiddelbar i nærheden af højttalerne bevirker, at bassen kobler til rummet på en helt uvant måde. Netop på på det punkt har jeg of-

te oplevet en meget voldsom og dominerende basgengivelse fra Ascoltaerne. Her hos Vidar var alle problemerne dog pist væk. Kan det nu være rigtigt? Ifølge alle fordomme skulle rørforstærkere være langsomme og svampede i bunden, men det mærker man bestemt ikke noget til

her, hvor der - tvært imod - var virkelig god kontrol og et ganske dybt og bredt perspektiv. Alt i alt var lyden her faktisk noget af det bedste vi hørte i løbet af denne lille tur til Norge.

Hvad højttalerkabler angår fortæller Vidar, "Jeg har prøvet flere, og med ca. fem meter til hver højttaler, er der meget store forskelle. Et sæt Flatline var helt ved siden af og gav mig meget store problemer. Senere blev det bedre med et enkelt sæt Supra Ply. Faktisk så godt at der blev udvidet til både bi-wiring og tri-wiring. Til sidst gik det dog helt galt og jeg kørte derefter et stykke tid med single-wiring. Nu har jeg så et enkelt sæt LC-Audio Black Shadow, som afgjort er det bedste kabel jeg hidtil har prøvet. Samtidig har jeg også fundet frem til, at bi-wiring nok er det der virker bedst her hos mig."

MERE MUSIK

Vidar var i besiddelse af samtlige reference CD'er, men han foretrak at præsentere os for noget vi ikke kendte. Tilsyneladende har de et utal af gode sangerinder i Norge og Sidsel Erendsen er så absolut en af dem. Et rent vokalnummer klarlagde umiddelbart anlæggets potentiale og i kraft af den helt rette nærvarer i gengivelsen.

Norske modsætninger

I SELSKAB MED MORTEN RINGEVOLD FRA NORSK AUDIO TEKNIKK BESØGTE JAN NIELSEN TO AF HIGH FIDELITY'S NORSKE LÆSERE. AFTENEN BØD PÅ TO HELT FORSKELLIGE ANLÆG OG PÅ MEGET FORSKELLIGE OPLEVELSER

Kristian satser på totaloplevelsen, med både billede og lyd.

ren helt suveræn til at spille musikalsk og at give mere glæde og indlevelse i musikken. Det kommer især til udtryk på f.eks. jazz eller anden dynamisk musik med akustiske instrumenter.

Optimering af højttalerne og især opstillingen af samme

var noget af et problem. Det tog mig to år, at finde frem til den nuværende kombination af optimal placering og højttalerkabler."

Hertil skal det bemærkes, at Vidars Ascoltaer står placeret næsten helt fremme meget tæt på den strategisk placerede sofa. Faktisk er de tættere på lyttepositionen end på bagvæggen, der er godt to meter længe-

Senere kom så turen til pladespilleren. En god gammel live-skive med Frank Zappa havde tydeligvis været spillet en del gange, men støjen glemte man hurtigt alt om. Gengivelsen fra pladespilleren levede til fulde op til kvaliteten fra CD'en, og jeg havde gerne hørt noget mere.

Vidar fortæller om den analoge kæde: "Min pladespiller lå stille et par år, men så byggede jeg en LC-Audio RIAA og MC-forforstærker. Det kan lyde som en vittighed, men faktisk er de bygget ind i kassen fra en gammel DAC! Jeg har

Spark 520 rørforstærkeren har god kontrol over lyden i Vidars lytterum.

mange plader og lytter også gerne til dem, men kan ikke rigtigt hidse mig op over analog kontra digital debatten."

Alt for tidligt måtte Morten og jeg tage afsked med Vidar. Vi skulle videre i programmet, men vi takker hermed endnu en gang for såvel lydoplevelse som ostekage.

SURROUND HOS KRISTIAN ROLF

Næste stop var hos Kristian Rolf, der satser på surround i den helt tunge klasse. Selv om vi ikke i denne sammenhæng fik hørt så meget musik, så kan anlægget selvfølgelig også spille god gammeldags stereo. Kristians anlæg har dog nogle svære betingelser i et forholdsvis langt og smalt rum, der også

fungere som dagligstue.

Et sæt af de gigantiske JBL K2 højttalere er ikke til at overse. Rummets dimensioner gør dog, at de nødvendigvis må placeres op mod bagvæggen og helt ude i hjørnerne. Grundet det forholdsvis aflange og smalle rum er, der alligevel lille afstand mellem højttalerne. Centerhøjttaler er en mindre model fra JBL - såvel rent fysisk som prismæssigt.

Som centrum i anlægget anvender Kristian en Citation 5.0 surround processor fra Harman Kardon, der klarer alle kendte surroundsystemer og derudover har en mængde faciliteter. Effektførsterkerne er ligeledes fra Harman Kardon, nemlig Signature 2 og 5, der som typebetegnelserne angiver afleverer hhv. 2 x 100 og 5 x 100 watt. Signature 2 afløser en ellers yderst velronnomet Mark Levinson MI. 23, der nu kun står til pynt. Ifølge Kristian er de nye Harman forstærkere faktisk en tand bedre.

De øvrige kanaler anvendes til center samt fire kanaler til nogle meget specielle bipolare surround højttalere fra amerikanske Atlantic Technology, som Vidar selv har taget hjem. Hver af de trekantede gulvhøjttalere indeholder to kanaler, der udstråler i en vinkel bagud og fremefter og sørger for en god dækning af lokalet.

EN LILLE GIGANT

Som noget af et paradoks er der ikke umiddelbart bund nok i de kæmpestore JBL K2 højttalere og hvad gør man så? Man tager en Velodyne HGS 10, som er en lille terning med 33 cm sidemål. I kassen gemmer der sig en ca. 1.800 watt forstærker samt en servostyret 10" bass med en slaglængde på ca. 4 cm! Bassen fra denne lille klods var mildt sagt imponerende og Kristian havde fornuftigt placeret den langs den ene sidevæg, hvor den gjorde god fyldest. Alligevel forekommer det lidt komisk, at have noget nær de største højttalere JBL fremstiller og så alligevel at dække pa-

sområdet fra en næsten mikroskopisk terning.

Kristian har en kæmpesamling på flere hundrede Laserdiscs, som afspilles på en Pioneer DVL 909. "Det er en fremragende maskine, som meget nemt lader sig modificere", forklarer Kristian. Således har han selv fjernet landekodebeskyttelsen samt indført DTS udgang til afspilning af DVD. Desuden var der trukket RGB signaler ud til SCART stikket på bagsiden. Principielt kan man sige, at maskinen nu er opgraderet til den nye DVL 919E. Når Kristian mener det er nemt, selv at lave sådanne modifikationer, skyldes det nok at hans erhverv er elektronik og at han altså også "roder" med den slags til daglig.

FORNEMT BILLEDE

Projector og skærm er et helt kapitel for sig. Her anvender Kristian en SELECO SVD 500 3-rørs projector med indbygget line-doubler. En pæn lille sag, der koster på den forkerte side af de 100.000,- kr. Den anvendte skærm er nøje udvalgt med

gig af filmformatet. Med "Liar Liar" på laserdisc og et repræsentativt stillbillede, så vi hvor stor forbedring line-doubleren giver. Konklusionen må være helt klar. Har man et billede i den størrelse, er en line-doubler en nødvendighed. Uden line-doubler oplever man tydeligt de enkelte linier i billedet. Samtidig bliver billedet mat og med langt dårligere farvemætning. Totalt set må billedkvaliteten hos Kristian være noget af det bedste deres udsendte har oplevet i en hjemmebiograf.

Med hensyn til lyden så er det afgjort Kristians stue, der sætter sine begrænsninger. Holder man lidt igen med niveauet, er der dog ingen tvivl om de dynamiske reserver der ligger gemt i de mange forstærkere. Med de meget følsomme fronthøjttalere kan der virkelig komme tryk på effekterne. Vi så klip fra "Titanic" samt den obligatoriske "Diva scene" fra "5th Element" på Laserdisc. Vi har hørt/set denne sekvens et utal af gange, men især hvad billedkvaliteten angår var der ekstra detaljer her. Når det hele

Denon 47 pladespilleren med en AT-OC10 pick-up leverer vellyd hos Vidar.

en refleksionsværdi så den passer til det lys der er i rummet. Her har forskellige værdier været afprøvet og et fornuftigt kompromis er fundet.

Resultatet er mildt sagt imponerende med et totalt roligt og farvemættet billede, der fylder godt 2 meter i bredden. Højden varierer naturligvis afhæn-

blæses op i så stor en størrelse og med fuld lys og kontrast, så er man meget tæt på biografoplevelsen. Kontrasterne mellem skønsangen og de efterfølgende voldsomme skud og eksplosioner var overvældende. Eneste lille torn i øjet, er centerhøjttaleren, der kvalitetsmæssigt ligger en smule efter det øvrige meget fine udstyr.

Analoglyd er der ikke noget af hos Kristian. Han har en pladespiller, men den befinder sig

Kristians Velodyne HGS 10 subwoofer med indbygget 1.800 W forstærker imponerede os dybt.

under sofaen! Nej her er det afgjort film og flerkanal lyd der er sagen, og Kristian fortæller begejstret: "Surround er fremtiden. Allerede nu snakker man seriøst om DVD og DTS surround til brug i bilen sammen med en mindre TFT skærm."

Vi håber bestemt ikke bilisterne sidder og følger med i film, mens de fører bil! Kristian mener dog under alle omstændigheder, at de store bilanlæg hurtigt vil vinde frem.

Med en pænt udvalg af DVD'er på hylden, så det ud til, at Kristian allerede har accepteret dette nye medie. Han er dog langt fra enig med flertallet, idet han mener, at der stadig er problemer med de digitaliserede billeder, der afsløres med det samme på den store skærm. "Jeg havde glædet mig til Titanic på Laserdisc, men hele denne film har været igennem digitalbehandling og har nøjagtig de samme slør og fejl som DVD'erne". For Kristians skyld håber vi producenterne bliver dygtigere, for mens disse linier skrives er Laserdiscen alvorligt trængt.

Det var først sent ud på aftenen, vi fik sagt farvel til Kristian og takkede for en god oplevelse.

MODSÆTNINGER MØDES

Besøgene hos Vidar og Kristian viste os hvor forskellige resultatet man kan opnå, selv om der i begge tilfælde er tale om

hifi. Hos Vidar var de musikalske kvaliteter prioriteret højt og det hele var optimeret til en enkelt eller højst to lyttere.

teret karftigt, for at opnå det optimale i forbindelse med filmlyd. Ingen tvivl om at gengivelsen og billedkvalitet var i top-

JBL centerhøjttaleren er omgivet af Kristians omfangsrige samling af avanceret elektronik.

Hos Kristian var der byttet rundt på prioriteterne. Her kunne også spilles musik, men aspekter som perspektiv og sammenhæng i lyd billedet var nedpriori-

klasse, selv om rummet satte sine begrænsninger. Det mest imponerende var den lille Velodyne subwoofer og så selvfølgelig SELECO projectoren.

Sådan et sæt ville passe perfekt ind i det hjemlige surround-udstyr!

T H E   C O M P L E T E   C O N C E P T

All types of CD and DVD replication
Premastering on Sonic Solution.
Full Glass Mastering facilities.
Special packaging solutions.
Personal service and attention.

■ Tocano Multimedia a/s
Hassellunden 12-16
DK-2765 Smørum
Denmark
Phone: +45 4466 6200
Fax: +45 4466 4033

Tocano Multimedia Ltd
Hollyhill Industrial Estate
Hollyhill
Cork - Ireland
Phone +353 2185 4700
Fax +353 2185 4777

Tocano Multimedia a/s
Rua Marques Pombal, 7-1 Dto
2500 Caldas da Rainha
Portugal
Phone +351 62 88 06 38
Fax +351 62 83 65 47

Tocano Multimedia a/s
Regus House, Sunny Point
Notkestrasse 13
22607 Hamburg - Germany
Phone +49 40 89 903 405
Fax +49 40 89 903 200

Tocano Russia
Ul. Tkatskaya, 46 office 24
105058, Moscow
Russia
Phone (095) 166 29 28
Fax (095) 369 46 77